

**ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÊ THỊ BÍCH HẠNH

**TIỂU THUYẾT NỮ HẢI NGOẠI VIỆT NAM ĐƯƠNG ĐẠI
NHÌN TỪ LÝ THUYẾT LIÊN VĂN HOÁ**

**Ngành: LÝ LUẬN VĂN HỌC
Mã số: 9220120**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ VĂN HỌC

Huế, 2022

Công trình được hoàn thành tại Khoa Ngữ văn – trường Đại học
Sư phạm – Đại học Huế

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS.TS. Trần Thị Sâm
2. PGS. TS. Thái Phan Vàng Anh

Phản biện 1:
.....

Phản biện 2:
.....

Phản biện 3:
.....

Luận án sẽ được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án cấp Đại học
Huế, họp tại:

.....

Vào hồi: giờ..... ngày tháng.....năm.....

Có thể tìm hiểu luận án tại thư viện:.....

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Liên văn hóa (Interculturel) là một vấn đề có ý nghĩa quan trọng trong việc nghiên cứu văn hóa nói chung và văn học nói riêng. Lý thuyết liên văn hóa khẳng định, mọi người thuộc các chủng tộc khác nhau có thể chung sống với nhau trong hòa bình, hòa hợp bằng cách khoan dung, hiểu biết và đánh giá cao nét đặc thù của những người khác chủng tộc.

1.2. Trong tiến trình phát triển của văn học Việt Nam, văn học ở hải ngoại có những đóng góp không nhỏ với những bước đột phá về nhiều mặt, nhất là trong thể loại tiểu thuyết viết về đề tài liên văn hóa của các nhà văn nữ. Bên cạnh việc khai phá những mảng hiện thực nhứt nhối đang được đặt ra ở thì hiện tại, các tác phẩm viết về chủ đề liên văn hóa còn thể hiện nỗ lực của các nhà văn trong việc giải mã các thành tố văn hóa của các dân tộc trong sự tương tác, đối thoại với các nền văn hóa khác. Điều quan trọng là vấn đề xung đột, thương thỏa giữa các nền văn hóa được nêu ra trong tác phẩm không phải là sản phẩm của mục đích chính trị mà luôn gắn liền với những suy ngẫm sâu sắc của các nhà văn về thân phận con người, bản thể của tồn tại, ý nghĩa đích thực của cuộc sống.

Xuất phát từ tầm quan trọng và tính mới mẻ nêu trên, chúng tôi chọn đề tài *Tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ lý thuyết liên văn hóa* để nghiên cứu.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

2.1. Đối tượng nghiên cứu: Đối tượng nghiên cứu của đề tài là tính chất liên văn hóa trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

2.2. Phạm vi nghiên cứu: làm rõ về lý thuyết liên văn hoá và diện mạo tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại; phân tích các phạm trù liên văn hoá qua tiểu thuyết của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại đồng thời khẳng định tính chất liên văn hoá trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phương diện nghệ thuật.

Phạm vi khảo sát: tiểu thuyết của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại như Thuận, Hiệu Constant, Lê Ngọc Mai, Linda Lê, Đoàn Minh Phượng, Lê Minh Hà, Lý Lan, Lê Thị Thắm Vân. Trong

xu hướng xâm lấn, giao thoa của các thể loại, phạm vi khảo sát của chúng tôi cũng được mở rộng sang một số thể loại phi hư cấu như du ký, hồi ký, tự truyện... Đồng thời để có cái nhìn so sánh, chúng tôi cũng tham chiếu thêm những sáng tác của các tác giả có mối liên hệ mật thiết với Việt Nam như Doan Bui, Phan Hà Anh, Phan Việt, Nuage Rose, Isabelle Muller...

3. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu

3.1. Cơ sở lý thuyết: Chúng tôi sử dụng lý thuyết liên văn hóa để nghiên cứu tiểu thuyết của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại, đặc biệt là các phạm trù: Sự đa dạng, Sự bình đẳng, Tính đối thoại, Thông điệp học tương đồng.

3.2. Phương pháp nghiên cứu: Phương pháp loại hình; Phương pháp cấu trúc - hệ thống; Phương pháp so sánh; Phương pháp liên ngành...

4. Đóng góp của Luận án

- Cung cấp những hiểu biết khái quát, hệ thống về lý thuyết liên văn hóa cũng như ý nghĩa của nó cho sự định hướng hội nhập văn hóa.

- Cung cấp cho người đọc một cái nhìn căn bản về tính chất liên văn hóa gắn với nhu cầu nhận thức và phản ánh thực tại của tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

- Khẳng định triển vọng của lý thuyết liên văn hóa trong vấn đề khai mở những hiện tượng văn học mang đậm bản sắc riêng biệt của mỗi quốc gia trong giai đoạn hội nhập quốc tế hiện nay.

- Nhận diện đặc trưng của tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại từ những đặc trưng liên văn hóa.

- Phác thảo được sơ lược diện mạo của tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

5. Cấu trúc luận án: Ngoài phần Mở đầu, phần Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục, nội dung chính của Luận án được triển khai trong 4 Chương:

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu.

Chương 2: Giới thuyết về lý thuyết liên văn hoá và tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

Chương 3: Các phạm trù liên văn hoá trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

Chương 4: Tính chất liên văn hoá trong tiểu thuyết nữ hải ngoại
Việt Nam đương đại nhìn từ phương diện nghệ thuật.

CHƯƠNG 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

1.1. Tình hình nghiên cứu lý thuyết liên văn hoá

1.1.1. Tình hình nghiên cứu lý thuyết liên văn hóa ở nước ngoài

- Ludwig Wittgenstein - là nhà triết học người Áo, ông thừa nhận cả hai quan điểm về *tương đối văn hóa* và *phổ quát văn hóa*.

- Geert Hofstede - nhà tâm lý học xã hội người Hà Lan với công trình nghiên cứu *Lý thuyết văn hóa đa chiều*

- Nicolas Journet - bác sĩ, nhà nghiên cứu của Pháp trong bài *Đa văn hoá như là một lý thuyết xã hội hiện đại*.

- Samuel P. Huntington - chuyên gia nghiên cứu chính trị xuất chúng ở Mỹ, nổi tiếng toàn cầu với tác phẩm *Sự đụng độ giữa các nền văn minh*.

- Hans-Jürgen Lüsebrink, Đại học Saarbrücken, Đức với bài nghiên cứu *Các khái niệm về “Văn hoá” và “Liên văn hoá”*. *Các phương pháp tiếp cận vấn đề nghiên cứu về truyền thông liên văn hoá*.

- Françoise Tétu de Labsade (chủ biên) với công trình *Văn học và đối thoại liên văn hoá*.

- François Cormier trong bài viết *Di cư và mối quan hệ huyết thống, từ tha hương đến chuyển giao thế hệ*.

- Luận án tiến sĩ *Phát ngôn và tính liên văn bản trong tiểu thuyết Châu phi Pháp ngữ về di cư* (2015) của Ghislain Nickaise Liambou.

- Choe Hyundok - Tiến sĩ, Giám đốc Trung tâm nghiên cứu và truyền thông Hàn Quốc với nghiên cứu *Triết học liên văn hóa: khái niệm và lịch sử*.

Có thể nói rằng, liên văn hoá đang là vấn đề được các nhà nghiên cứu nước ngoài quan tâm. Với khả năng hiện có, chúng tôi đã cố gắng khảo sát các nghiên cứu được dịch sang tiếng Việt đồng thời cũng tiến hành tìm và dịch một số nghiên cứu khác có liên quan để mở rộng thêm kiến thức về lý thuyết liên văn hoá tại nước ngoài.

1.1.2. Tình hình nghiên cứu lý thuyết liên văn hóa ở trong nước

Tình hình nghiên cứu lý thuyết liên văn hóa ở Việt Nam còn khá khiêm tốn.

- Tác giả Hồ Sĩ Quý - Giáo sư, TS. Triết học với bài viết *Về quan điểm của Samuel P. Huntington, Đối thoại văn hóa hay đụng độ văn minh.*

- Tác giả Nguyễn Vũ Hào trong bài viết *Giao tiếp liên văn hóa trong bối cảnh toàn cầu hóa: một số vấn đề triết học.*

- Tác giả Nguyễn Văn Dung - nguyên Trưởng dự án tiếng Pháp trong khu vực Châu Á - Thái Bình Dương của tổ chức Đại học Pháp ngữ, trong bài viết *Đường hướng tiếp cận liên văn hoá trong giảng dạy văn học Pháp.*

- Bài viết của Thái Kim Lan: *Khái quát về tình hình triết học liên văn hóa: Một trải nghiệm tự thân nhận định.*

- Tác giả Trần Huyền Sâm trong cuốn sách *Tiểu thuyết phương Tây hiện đại và các hướng tiếp cận.*

- Tác giả Bửu Nam trong công trình *Toàn cầu hoá và xu hướng tiểu thuyết liên văn hoá trong văn học thế giới.*

- Tác giả Thái Phan Vàng Anh trong bài *Tính liên văn hóa trong văn xuôi Việt Nam đương đại.*

Mỗi công trình đề cập, khai thác những vấn đề khác nhau của giao tiếp liên văn hóa, tính chất liên văn hoá trong văn học; song nhìn chung, tất cả các tác giả đều gặp nhau ở điểm: thừa nhận tính tất yếu và cần thiết của tư duy liên văn hoá trong thời đại toàn cầu hoá. Liên văn hoá là điều kiện quan trọng nếu muốn hoà nhập và phát triển đồng thời ngăn chặn hiện tượng loại trừ văn hóa.

1.2. Tình hình nghiên cứu tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại

1.2.1. Những công trình nghiên cứu về tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại ở nước ngoài

Trong nghiên cứu *Văn học Việt Nam ở hải ngoại, những vấn đề của sự phát triển hiện nay* (Lê Sơn dịch), tác giả A.A.Sokolov đã đưa ra một cái nhìn khá hệ thống, tổng quát về quá trình hình thành, những khuynh hướng phát triển văn học Việt Nam ở hải ngoại. Mỗi thời kỳ tác giả nêu lên đặc điểm và các nhà văn tiêu biểu cho từng khuynh hướng.

Nguyễn Vy Khanh với *Nhìn lại 30 năm văn học hải ngoại*, tác giả đã nhận định: Nhìn chung, văn học hải ngoại có những “thiên tài”

do tâm bồng, nhưng cũng có nhiều tác giả và tác phẩm rất văn chương, rất chín, rất tới, hình thức cũng được chăm sóc kỹ.

Một số phê bình, nghiên cứu khác:

Năm 2009, tác giả Jean - Marie có bài: *Một tác phẩm cách tân và bất trị về tha hương* sau khi *Chinatown* của nhà văn Thuận ra mắt công chúng Pháp, cuốn sách đã được các báo chí chính thống dành cho sự quan tâm đặc biệt.

Luận án tiến sĩ Kim Thuý: *Từ lối viết di cư đến lối viết xuyên văn hoá* của tác giả Marie-Hélène Urro, Đại học Ottawa, Canada đề cập đến vấn đề: Từ văn học di cư đến văn học liên văn hóa và toàn cầu hóa.

1.2.2. Những công trình nghiên cứu về tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại ở trong nước

Chuyên khảo *Văn học di dân* của Trần Lê Hoa Tranh được xem là một nghiên cứu khá hoàn thiện về diện mạo nhà văn nữ Việt Nam các thời kỳ tại Hoa Kỳ.

Luận án Tiến sĩ Ngữ văn 2016 của Vũ Thị Hạnh, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc gia Hà Nội: *Tư duy nghệ thuật trong tiểu thuyết của một số nhà văn nữ hải ngoại đương đại* đã chỉ ra dấu ấn tư duy nghệ thuật của các nhà văn nữ hải ngoại trên cấp độ quan niệm, hình tượng nghệ thuật, phương thức trần thuật.

Cùng quan điểm đó, chúng ta có thể điểm qua một số đề tài liên quan đến lý thuyết liên văn hoá và tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại trong các công trình như: Luận văn Thạc sĩ, hoặc bài nghiên cứu (Lê Tú Anh, Lý Hoài Thu...). Nhìn chung các nghiên cứu trên đều tập trung giải quyết các vấn đề: phong cách sáng tác, đặc điểm nổi bật về nội dung và cảm quan nghệ thuật của các tác giả, từ đó khái quát lên những vấn đề đầy nhức nhối về xã hội và con người như: chiến tranh, di cư, tha hương, thân phận con người, sự cô đơn, khủng hoảng tâm lý...

Tiểu kết

Trong chương tổng quan này, chúng tôi tập trung tìm hiểu hai vấn đề quan trọng: *thứ nhất* là tình hình nghiên cứu lý thuyết liên văn hóa ở nước ngoài và ở Việt Nam; *thứ hai* là tình hình nghiên cứu tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam ở nước ngoài và ở trong nước. Ở vấn đề thứ nhất, chúng tôi nhận thấy, mặc dù lý thuyết liên văn hóa xuất hiện

khá muộn nhưng nó phản ánh xu thế tất yếu của thời đại - gắn với toàn cầu hóa và giải lãnh thổ hóa. Đây là hệ thống lý thuyết mở, chưa định hình, đang nhận được nhiều sự quan tâm của các học giả với những ý kiến đánh giá khác nhau. Song nhìn chung, lý thuyết liên văn hóa ngày càng có nhiều đóng góp quan trọng trong việc nhận diện, giải mã các hiện tượng văn hóa đương đại. Trong vấn đề thứ hai, chúng tôi phác họa bức tranh khái quát tình hình tiếp nhận tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam ở nước ngoài cũng như ở trong nước. Qua đó nhận thấy nỗ lực hội nhập quốc tế rất mạnh mẽ cũng như tinh thần nhập cuộc, dẫn thân, đổi mới với một ý thức dân chủ và trách nhiệm của nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam. Trong tác phẩm của họ, việc thể nghiệm các lối viết mới, mối quan hệ giữa tính dân tộc và tính nhân loại là các vấn đề được đặt ra thường xuyên và nóng bỏng. Chính vì ý nghĩa đó, tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại cần có sự quan tâm, nghiên cứu thỏa đáng và trân trọng. Đặc biệt, với những đặc thù khác biệt trong cảm hứng, hoàn cảnh sáng tác, tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại khi được đặt dưới góc nhìn liên văn hoá sẽ thấy rõ hơn những đóng góp giá trị của tác phẩm, đây cũng là mục đích mà luận án muốn đạt đến.

CHƯƠNG 2

GIỚI THUYẾT VỀ LÝ THUYẾT LIÊN VĂN HOÁ VÀ TIỂU THUYẾT NỮ HẢI NGOẠI VIỆT NAM ĐƯƠNG ĐẠI

2.1. Dẫn luận về khái niệm văn hoá và liên văn hoá

2.1.1. Giới thuyết về phạm trù văn hoá

Quan niệm về văn hoá của các quốc gia: Đức - Pháp - Mỹ.

Định nghĩa của các chuyên gia nghiên cứu về văn hoá trên thế giới (7 quan điểm).

Giới thiệu định nghĩa quan trọng về văn hoá tại Việt Nam (*Từ điển tiếng Việt*, Trần Ngọc Thêm, Phan Ngọc ...).

Các quan điểm về văn hoá cho thấy: Đa số các nhà nghiên cứu đều xác định liên văn hoá như là một hệ hình tất yếu của văn hoá, và điều kiện thế giới với xu hướng hoà nhập, kéo lại gần như hiện nay chính là môi trường để liên văn hoá phát huy giá trị, ý nghĩa.

2.1.2. Giới thuyết về phạm trù liên văn hóa

Trong luận án, chúng tôi tổng hợp các học thuyết, quan điểm và trên cơ sở đó lựa chọn các phạm trù cơ bản làm nền tảng nghiên cứu. Nội dung chính của lý thuyết liên văn hóa như sau:

- Quá trình giao lưu, tiếp biến để làm phong phú và phát triển nền văn hoá gọi là liên văn hoá. Liên văn hoá tạo sự thấu hiểu lẫn nhau giữa hai kiểu truyền thống văn hoá động là “văn hoá bản địa” và “văn hoá bên ngoài”.

- Các phạm trù của lý thuyết liên văn hóa: *sự đa dạng, sự bình đẳng, tính đối thoại, thông điệp học tương đồng*.

2.2. Văn học di dân Việt Nam và tiểu thuyết có tính chất liên văn hoá của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại

2.2.1. Văn học di dân Việt Nam

Văn học di dân là dòng văn học của các nhà văn không sinh sống trên chính quê hương đất nước của mình. Ngày nay, quan niệm về văn học di dân đã mở rộng rất nhiều, các vấn đề xuyên văn hóa, xuyên quốc gia được đề cập mạnh mẽ làm cho quan niệm về văn học di dân không hẳn chỉ là lưu vong, lạc loài, mà còn có một vị thế khác trong sự dịch chuyển không ngừng của thời đại.

Văn học Việt Nam ở hải ngoại đã hình thành và phát triển trong một chặng đường khá dài và cũng đạt không ít thành tựu. Cũng như đời sống văn học trong nước, việc phân kỳ các giai đoạn của văn học hải ngoại là điều cần thiết để có thể có cái nhìn bao quát về quá trình phát triển của khu vực văn học này. Qua tham khảo cách phân kỳ của Sokolov và tham chiếu thêm cách phân kỳ của Trần Lê Hoa Tranh, chúng tôi cơ bản phân kỳ các giai đoạn phát triển của văn học hải ngoại Việt Nam để làm cơ sở cho những phân tích về sau (cách phân kỳ này dựa trên quan điểm về các nhóm tác giả có hoàn cảnh, thời điểm di cư giống nhau và có sáng tác nổi bật cùng thời gian với nhau), cụ thể như sau:

- *Thời kỳ thứ nhất: từ 1975 đến 1980.*
- *Thời kỳ thứ nhất: từ 1981 đến 1990.*
- *Thời kỳ thứ nhất: từ 1991 đến nay.*

Những nhà văn di dân cùng một lúc chứa đựng văn hóa dân tộc mình, đồng thời thâm nhập vào văn hóa nước sở tại để sáng tác. Một số trường hợp, tác phẩm thuộc dòng chính vẫn có thể xếp vào cả hai dòng: văn học nước sở tại lẫn văn học dân tộc, bình diện xét ở đây không còn phải ở vấn đề ngôn ngữ sử dụng để viết mà là những vấn đề họ phản ánh trong tác phẩm như về nguồn cội, về quê hương, về va đập văn hóa hai dân tộc.

Do hoàn cảnh lịch sử, cộng đồng người Việt ngụ cư trên khắp thế giới, với nền tảng văn hoá của quê hương mình, hoà lẫn với một nền văn hoá khác, đã làm nên một dòng văn học phong phú, đa dạng, mang tính chất liên văn hoá. Khảo sát văn học di dân Việt Nam qua các thời kỳ chúng ta thấy sự phân chia rạch ròi hai khuynh hướng quan điểm tư tưởng - nghệ thuật khác nhau: một bên là sáng tác được định hướng vào quá khứ với cảm thức hoài niệm, một bên là định hướng vào hiện tại với cảm thức hội nhập.

2.2.2. Tính chất liên văn hoá trong tiểu thuyết của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại

Phần lớn nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại rời khỏi quê hương khi còn trẻ, khả năng thích nghi và tư thế hội nhập vào vùng đất

mới của họ cao hơn, nên sự gắn kết giữa họ với quê hương có một độ “lỏng” nhất định.

Các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại không lấy chiến tranh, hồi ức quá khứ làm tâm điểm bởi họ ít được trải nghiệm như thế hệ cha anh mình, nhưng quá khứ vẫn âm thầm trở về trong tâm thức họ, gắn liền với ám ảnh về những biến cố. Tuy thế, bản thân họ lại thấu nghiệm sâu sắc nhất những hiện hữu và hệ lụy từ quá khứ trong đời sống hiện tại. Tác phẩm của họ chủ yếu là sự thể nghiệm những nhu cầu cá nhân hơn là đại diện cho một tiếng nói, một thân phận chung nào đó.

Các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại sáng tác bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau. Nếu như những nhà văn viết bằng tiếng Việt, hướng về độc giả Việt Nam là thể hiện tình yêu mến tiếng Việt - hồn dân tộc, thì các tác giả sáng tác bằng ngôn ngữ bản địa lại là một lựa chọn giúp nhà văn hoà nhập vào dòng chảy chung của văn học ở nước họ định cư và vào văn học thế giới. Tuy nhiên, dù sáng tác bằng tiếng Việt hay ngôn ngữ bản địa, sự giao thoa hoà nhập giữa hồn quê hương với văn hoá bản địa vẫn là đặc điểm nổi bật nhất trong các tác phẩm. Tất cả đó, là biểu hiện của tính chất liên văn hoá, một đặc điểm không thể phủ nhận trong sáng tác của các nhà văn nữ hải ngoại.

Tiểu kết

Trong chương, luận án tập trung giới thuyết lý thuyết liên văn hóa ở các bình diện về khái niệm, lịch sử, các phạm trù cơ bản. Liên văn hóa và lý thuyết liên văn hóa là những vấn đề mở với những diễn giải phong phú. Các học giả trong những lĩnh vực nghiên cứu khác nhau đã đề xuất quan niệm về liên văn hóa vừa đa dạng vừa thống nhất. Việc xác định và làm rõ các phạm trù của lý thuyết liên văn hóa như: sự đa dạng, sự bình đẳng, tính đối thoại, thông diễn học tương đồng... là cơ sở quan trọng để phân tích tính chất liên văn hóa trong các hiện tượng văn học. Cũng ở chương này, chúng tôi nhận diện bộ phận văn học di dân Việt Nam, khái quát những thời kỳ vận động, phát triển, phân tích các đặc điểm của bộ phận văn học này. Đồng thời, chúng tôi giới thiệu một số gương mặt nổi bật từ đó phác họa lên diện mạo của các nữ nhà văn hải ngoại Việt Nam đương đại đang định cư tại các

Pháp, Đức, Mỹ với hơn 30 tiểu thuyết, du ký, hồi ký, tự truyện mang yếu tố liên văn hoá. Đây chính là cơ sở để chúng tôi tiếp tục phân tích, diễn giải những biểu hiện cụ thể trong từng hiện tượng văn học.

CHƯƠNG 3

TIỂU THUYẾT NỮ HẢI NGOẠI VIỆT NAM ĐƯƠNG ĐẠI NHÌN TỪ CÁC PHẠM TRÙ LIÊN VĂN HOÁ

3.1. Tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phạm trù đa dạng và bình đẳng

3.1.1. *Sự đa dạng văn hóa - khát vọng của văn hóa tiểu nhược*

Một trong số nội dung được các nhà văn đồng loạt khai thác là phản ánh về tư tưởng thống trị của nền văn hoá bản xứ đối với văn hoá của người thiểu số nhập cư. Tư tưởng thống trị dẫn đến sự “bài ngoại”, phân biệt, kỳ thị chủng tộc vô cùng khắc nghiệt trong lòng xã hội phương Tây. Đây chính là diễn ngôn được kiến tạo suốt một thời kỳ dài các quốc gia thực dân xâm chiếm các quốc gia khác.

Sống ngầm, Vu không, Vượt sống của Linda Lê đầy rẫy những chi tiết về nỗ lực hòa nhập tuy nhiên họ vấp phải sự phân biệt chủng tộc, người nhập cư biến thành trò tiêu khiển, sản phẩm văn chương của các nhà văn di dân bị từ chối và xem thường...

Chinatown, Paris 11 tháng 8, T mất tích của Thuận Phơi bày những phận đời nhập cư thất bại, vỡ mộng.

Phản ánh về một mảng ngầm, tối tăm của xã hội phồn hoa được xem là trung tâm của ánh sáng, của văn minh nhân loại, các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đã lột tả về một xã hội phân cực đầy những bất công, phi lý. Các nhân vật - thân phận người dân cư, đã nỗ lực hòa nhập một cách bất chấp và mù quáng, và rõ ràng, họ đã phải trả giá, trả giá ngay khi đã đạt mục đích hoặc không thể đạt được mục đích. Họ cô đơn, lạc lõng trong hành trình tìm đến sự đa dạng, và sau cùng họ bất lực và cay đắng mà vẫn phải hoang hoải trên hành trình đi tìm kiếm, hành trình hòa hợp để chạm đến được sự đa dạng đó.

3.1.2. *Khác biệt để bình đẳng - tự tôn và hòa nhập*

Bên cạnh đó, một bộ phận dân nhập cư đã dám lấy sự khác biệt của mình như một công cụ kháng cự lại sự xâm nhập, áp chế của văn hóa thống trị. Chứng minh văn hoá có khả năng hội nhập và tiếp biến, mà không dung nạp được thì có quyền tồn tại song hành, văn hoá của mỗi quốc gia đều có đời sống riêng và cần được tôn trọng như nhau.

Trong *Chinatown* nhà văn Thuận đã khai thác dân tộc tính như một nguồn sinh khí sống mãnh liệt đối với những người di dân. Nhân vật của Thuận dùng lá chắn tinh thần ấy để mạnh mẽ hơn trước những thử thách, khó khăn nơi đất khách.

Nhân vật trong *Phố vắng Gió* của Lê Minh Hà luôn lấy kỷ ức, kỷ niệm làm nguồn an ủi và nguồn động viên tinh thần giữa cuộc sống khắc nghiệt. Đồng thời ngang nhiên thách thức và cố tình đi ngược lại những lễ nghi, chuẩn mực trong cung cách sống của người Tây như là một cách để phản kháng lại văn hoá phương Tây.

Nhân vật Tiến trong *Đời du học* của Hiệu Constant luôn nhìn thấy nguồn cội vẫn là nơi duy nhất an ủi tâm hồn trước sóng gió cuộc đời, trước biến cố, tổn thương.

Tác phẩm của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại phản ánh chân thực những hệ lụy sau va đập của các nền văn hoá. Từ đó khẳng định rằng trong thế giới phẳng thì chấp nhận sự đa dạng, khác biệt, bình đẳng và đối thoại luôn là một quan điểm tiến bộ, đúng đắn, hợp với quá trình phát triển của nhân loại. Nhận thức được nó, người Việt muốn tự tôn, muốn lớn mạnh, muốn được công nhận, bình đẳng thì phải điều chỉnh và tự làm cho con người và văn hoá tốt hơn mỗi ngày.

3.2. Tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phạm trù tính đối thoại và tương đồng

3.2.1. Tính đối thoại giữa các giá trị văn hóa

3.2.1.1. Đối thoại với quan niệm về vai trò của người phụ nữ.

3.2.1.2. Đối thoại với quan niệm về danh xưng trong quan hệ gia đình.

3.2.1.3. Đối thoại với quan niệm về cá nhân trong các giá trị cộng đồng.

3.2.2. Tính tương đồng phổ quát của văn hóa

Con người ở bất kỳ thời đại nào, chủng tộc nào, không gian địa lý nào, cũng có những nét giống nhau về bản chất, không chỉ ở phương diện sinh lý mà còn ở phương diện tâm lý. Điều đó dẫn đến tính phổ quát.

Sự tương đồng về văn hóa, về nguồn cội đã giúp con người vượt qua nhiều rào cản của định kiến để thông hiểu nhau. Và từ đây hình

thành những mối quan hệ tương thông, hòa giải sự khác biệt về văn hóa, tạo nên những tiếng nói chung, đồng điệu.

Tính phổ quát văn hoá trong tác phẩm của các nhà văn nữ hải ngoại thể hiện sự khát khao hoà hợp văn hoá Đông - Tây, thông qua xây dựng hệ thống nhân vật: họ kết hôn, sinh con, chủ động hòa nhập cuộc sống nơi xứ người. Họ đến từ những vùng đất khác nhau, mặc dù có sự khác biệt về sắc tộc, tôn giáo, tiếng nói, lịch sử, văn hóa... song họ lại chia sẻ, đồng cảm với nhau bởi sự khốn cùng của thân phận tha hương. Ở một khía cạnh khác, người đọc cũng có thể nhận ra tình thân nhân loại, nhân tính phổ quát của người bản xứ. Bằng lòng tốt, sự tử tế, họ đã ra tay giúp đỡ, cứu mang, chia sẻ, thấu hiểu người Việt tha hương mỗi khi gặp hoạn nạn. Điều đó đã tạo nên những tình bạn cao đẹp giữa những con người khác biệt văn hoá.

Từ việc khai thác các phương diện lý thuyết liên văn hoá về: tính đa dạng - bình đẳng, đối thoại - phổ quát trong tác phẩm các nhà văn, Luận án khái quát được sự lai ghép văn hoá gắn với cảm thức lưu vong và hành trình tìm kiếm bản ngã của một thế hệ tha hương.

3.3. Tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phạm trù kiến tạo và khẳng định bản ngã

3.3.1. Sự lai ghép văn hoá và cảm thức lưu vong

Xu hướng toàn cầu hóa và giải lãnh thổ hóa đang trỗi dậy vô cùng mạnh mẽ, tác động không nhỏ đến đời sống của mỗi cá nhân, mỗi cộng đồng. Với người cầm bút, được bước ra thế giới mang lại cho họ cơ hội sống tốt đẹp hơn, song họ cũng phải đối diện với nhiều thách thức. Tình thế sống giữa các biên giới, sống xuyên qua các biên giới, khiến các nhà văn luôn cảm nghiệm được tính chất phân thân của mình. Ý niệm lai ghép xuyên suốt trong các thực hành sáng tạo, ảnh hưởng nhiều đến các thành tố trong cấu trúc nghệ thuật của tác phẩm. Đằng sau đó là cảm thức lưu vong, là thân phận bên lề trong nỗ lực truy tìm và định vị bản sắc cá nhân. Tất cả điều này mang đến cho văn xuôi nữ đương đại Việt Nam hải ngoại một màu sắc khó trộn lẫn. Vượt qua tất cả trạng huống tinh thần và văn hóa, các nhà văn đang dần khẳng định vị thế của mình giữa các biên giới và lãnh vực.

Từ những nỗ lực hoà nhập, "lai ghép", vẫn thấp thoáng cảm thức

tha hương, lưu vong. Nhiều biểu hiện chân thực về nỗi khắc khoải nhớ quê, cảm giác thiếu tình thân, thiếu quê hương luôn thường trực trong sáng tác của hầu hết các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

3.3.2. Hành trình tìm kiếm bản ngã

Cùng từ thân phận và cảm thức tha hương, di dân, con người dần đánh mất bản sắc cá nhân, họ mang bi kịch của “công dân toàn cầu”, đa dạng nhưng thiếu bản sắc, hòa nhập đến nỗi đánh mất luôn “căn cước” của mình. Trong tác phẩm nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam nhân vật hầu như đang loay hoay, mải mê trong hành trình đánh mất - tìm kiếm bản ngã của mình.

Trong *Chỉ còn 4 ngày là hết tháng Tư*, câu chuyện diễn ra song song hai cuộc hành trình, hành trình kiếm tìm lại quá khứ của “hắn”, để có thể sống ý nghĩa hơn; và hành trình tìm về chính bản thể của “cô”, để hiểu hơn về mình giữa cuộc sống nhốn nháo, vô định.

Và khi tro bụi (Đoàn Minh Phượng) cũng chính là cuộc hành trình tìm kiếm bản ngã của An Mi. Hành trình nội tâm âm thầm, khốc liệt, phần nào đó đã giúp An Mi hiểu được bản thể của mình.

Trong *Sóng ngầm* Văn gặp Ulma, hai thân phận, hai cảnh đời nhưng cùng điểm chung “cùng mồ côi cha, người đã bỏ rơi họ”. Họ tìm thấy trong nhau những ký ức vừa sáng rõ vừa mờ mịt về cội rễ của mình.

Với Lan Chi trong *Tìm trong nỗi nhớ* (Lê Ngọc Mai), khoảng trời riêng cô dành cho ký ức trên những trang bản thảo chính là hành trình cô ghép nối lại nỗi nhớ của mình ở không gian, thời gian khác nhau. Tìm trong nỗi nhớ chính là hành trình cô tìm lại chính mình để gọi tên, để yêu thương và cũng là để khép lại quá khứ, mở ra một trang mới của cuộc đời.

Hành trình của Phan Việt trong bộ ba *Bất hạnh là một tài sản* chính là hành trình tìm lại bản ngã sau những biến động và bất hạnh của cuộc đời.

Khi nhà văn thoát ly dần khỏi những mặc cảm chính trị, những ám ảnh cay đắng trong quá khứ là khi tác phẩm của họ gần hơn với các giá trị nhân văn, phổ quát. Đồng thời khai thác đến tận cùng những nếm trải, thể nghiệm của bản thân nơi đất khách, thể nghiệm tâm thế của kẻ ly hương không chỉ trình hiện cuộc sống bên ngoài tổ quốc một

cách chân thực, cảm động, ám ảnh, mà còn mở rộng biên độ của hiện thực, một hiện thực được vọng tưởng, được nhìn từ bên trong.

Tiểu kết

Sự đa dạng, tính khác biệt, sự bình đẳng, tính đối thoại, tính tương đồng phổ quát của văn hóa là những phạm trù được các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại thể hiện đa dạng và thống nhất trong tác phẩm của mình. Trong Chương 3, ở mỗi phạm trù luận án đi sâu tìm hiểu dấu ấn của các yếu tố liên văn hóa trong tư duy và tâm lý sáng tạo của các nhà văn. Sự ảnh hưởng này thể hiện rõ nhất trong các thành tố nghệ thuật tạo nên cấu trúc văn bản: hệ chủ đề, nhân vật, không gian, diễn ngôn và các thiết chế quyền lực chi phối... Bên cạnh đó, luận án phân tích xu hướng lai ghép văn hóa và cảm thức lưu vong như là điểm trội của tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam từ lý thuyết liên văn hóa. Chúng ta sẽ thấy rõ sự dịch chuyển của không gian sáng tạo cũng chính là hành trình truy tìm bản ngã, xác lập căn cước, kiến tạo lịch sử tinh thần của chủ thể trước tình thế mọi ranh giới, đường biên bị xóa nhòa.

CHƯƠNG 4

BIỂU HIỆN LIÊN VĂN HOÁ TRONG TIỂU THUYẾT NỮ HẢI NGOẠI VIỆT NAM ĐƯƠNG ĐẠI NHÌN TỪ PHƯƠNG DIỆN NGHỆ THUẬT

4.1. Biểu hiện liên văn hóa trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phương diện chủ thể trần thuật

Cái tôi trần thuật gắn với cái nhìn nữ giới mang lại những sáng tạo khác biệt. Chính vì đặc điểm đó, nên khi nghiên cứu các cây bút nữ, sẽ là thiếu sót nếu chúng ta bỏ qua các tác phẩm mang hơi hướng tự thuật của họ. Bên cạnh đó, sự đa dạng, biến hóa của chủ thể trần thuật trong sáng tác của các nhà văn nữ hải ngoại đương đại khiến cho các vấn đề của lịch sử, văn hóa, con người được trình hiện dưới nhiều góc độ. Đó không chỉ là câu chuyện cá nhân của riêng ai, mà là những vấn đề có tầm phổ quát về nhân sinh, nhân tính, nhân dạng trong một thế giới hỗn độn, biến thiên không ngừng. Tính chất liên văn hóa trong tác phẩm của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam cũng nhờ thế trở nên sâu sắc, thấu đáo hơn.

4.2. Biểu hiện liên văn hóa trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phương diện không gian và thời gian

4.2.1. Sự dịch chuyển biên độ không gian

Không gian kinh đô, không gian ngoại ô, không gian quê nhà. Ba kiểu biên độ không gian đặc trưng trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nêu trên làm cho tác phẩm của các nhà văn đậm chất liên văn hoá. Ba kiểu biên độ này quy lại thành hai khoảng không gian: không gian quê nhà và không gian sở tại. Ở đó, không gian hiện thực là không gian của ước mơ, của tham vọng, của cơ hội và cũng ở nơi đó họ vấp ngã và vỡ mộng. Họ thừa gan lý, dũng cảm để vượt hành trình vô cùng gian khổ đến với miền đất hứa nhưng họ lại gục ngã trước thử thách khắc nghiệt của cuộc sống lưu vong.

4.2.2. Sự thay đổi chiều kích thời gian

Nếu như thời gian sự kiện là nền tảng để nhân vật mở ra chiều kích thời gian tâm lý, dòng ý thức, đóng vai trò quan trọng như một điểm tựa để nhân vật bộc lộ toàn cảnh cuộc đời mình. Thì qua thời gian

đồng hiện, sự trần thuật nữ giới trong tác phẩm của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại trở nên vừa nhẹ nhàng, sâu lắng vừa sắc bén, tinh tế. Nó phù hợp với sự phức tạp, đa cảm, phân vân, đa đoan đặc trưng cho nữ giới. Yếu tố liên văn hoá cũng từ đây mà ngày càng đậm nét trong tác phẩm của các nhà văn nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

4.3. Biểu hiện liên văn hóa trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại nhìn từ phương diện ngôn ngữ và giọng điệu

4.3.1. Tính đối thoại và lai ghép trong ngôn ngữ

4.3.1.1. Diễn ngôn đối thoại văn hoá

Sự va chạm của văn hoá Đông - Tây hình thành nên nguyên tắc đối thoại, bình đẳng, đây là điều quan trọng cấu thành nên yếu tố liên văn hoá trong sáng tác của các nhà văn nữ hải ngoại. Diễn ngôn đối thoại văn hoá cũng vì thế mà được các nhà văn sử dụng triệt để như một đặc trưng của tác phẩm mang tính liên văn hoá.

4.3.1.2. Sự lai ghép ngôn ngữ

Tiếng Việt là tài sản chung nhất và được sử dụng sớm nhất của các nhà văn Việt Nam ở nước ngoài. Tuy vậy, sống trong nền văn hóa khác, ngôn ngữ được các nhà văn sử dụng không thể thuần nhất, mà luôn hướng đến sự lai ghép, một mặt phù hợp với thời đại toàn cầu hóa, mặt khác phản ánh tư duy, vốn phần nào đó chịu ảnh hưởng bởi văn hóa và tư duy nước sở tại.

4.3.2. Sự đa thanh trong giọng điệu: Giọng giễu nhại, hài hước, tự trào; giọng triết lý, chiêm nghiệm; giọng trữ tình thiết tha

Từ góc nhìn của nữ giới, các nhà văn nữ hải ngoại đương đại đã kiến tạo những câu chuyện của mình với một giọng điệu riêng hài hước hoặc triết lý, thiết tha. Dưới các giọng điệu đối thoại với cuộc sống, phụ nữ hiện diện đau thương, bất hạnh nhưng không kém phần kiêu hãnh, mạnh mẽ. Thân phận lưu vong đã khổ thì thân phận đàn bà lưu vong càng khổ gấp nhiều lần. Thế nhưng, qua các tác phẩm, chúng ta toàn được nhìn thấy, nghe, suy ngẫm sự kiên cường, mạnh mẽ, sự sẻ chia, bao dung, sự yêu thương và hi sinh của họ.

Tiểu kết

Có thể nói liên văn hóa không dừng lại ở nhận thức, tư duy, mà còn thâm thấu, khúc xạ vào trong các phương thức, phương tiện nghệ

thuật biểu đạt về thế giới và con người. Những yếu tố văn hóa vô thức hay hữu thức, ẩn ngầm hay công khai tác động đến lối viết của nhà văn, nhất là với các nhà văn nữ. Trong chương này, luận án đã làm rõ tính liên văn hóa trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại qua các bình diện tiêu biểu như: phương thức trần thuật, ngôn ngữ, giọng điệu... Tất cả những bình diện này trong sự phân tích của chúng tôi gắn liền với việc thể hiện tính chất liên văn hóa của văn học. Qua từng bình diện, chúng tôi không chỉ thấy được những nỗ lực tìm tòi, thể nghiệm nghệ thuật của các nhà văn nữ, mà còn làm rõ sự tác động của các yếu tố văn hóa/liên văn hóa để sự lựa chọn tâm thế và hình thức biểu đạt. Qua các thủ pháp nghệ thuật được các nhà văn khai thác, bức tranh văn hóa phương Tây hiện lên với đúng bản chất của nó. Đó là vấn đề xâm lấn văn hóa, kỳ thị văn hóa - mỗi hiểm họa có thể đủ sức dập tắt những kỳ công xây dựng cộng đồng liên đới. Đây không chỉ là câu chuyện văn hóa của riêng quốc gia nào mà là câu hỏi còn bỏ ngỏ đối với các nền văn hóa trên thế giới.

KẾT LUẬN

Toàn cầu hóa - như Thomas Friedman đã nói, đang làm cho thế giới trở nên rút ngắn lại và “phẳng ra”. Thế giới không còn lưỡng cực hay đa cực, tức không còn lưỡng tâm hay đa tâm mà chỉ còn duy nhất một mặt phẳng. Cũng từ đây hàng loạt vấn đề được đặt ra, làm sao để vừa theo kịp xu thế, thích ứng với sự thay đổi, nhưng vẫn giữ được bản sắc cá nhân, bản sắc cộng đồng. Văn hóa trở thành trung tâm điểm trong các nghiên cứu về toàn cầu hóa. Tiếp xúc văn hóa, giao lưu văn hóa, đối thoại văn hóa, đa dạng văn hóa, xung đột văn hóa... mặc dù đã được các nhà nghiên cứu đặt ra từ lâu, song với bối cảnh mới, tất cả lại trở nên riết róng và cấp thiết hơn bao giờ hết. Cũng trong bối cảnh này, khái niệm liên văn hóa xuất hiện.

1. Liên văn hóa đề cập đến việc hỗ trợ đối thoại xuyên văn hóa và không chấp nhận các xu hướng tự chia tách trong các nền văn hóa, thay vào đó thúc đẩy đối thoại, tương tác giữa các nền văn hóa, tạo nên sự hòa hợp, bình đẳng giữa các nền văn hóa, một xã hội đa văn hóa cùng tồn tại. Xuất phát từ góc nhìn của triết học - triết học liên văn hóa, khái niệm liên văn hóa tiếp tục được tiếp cận, mở rộng trong cái nhìn của dân tộc học, nhân chủng học, văn hóa học, và đặc biệt, nó được phát triển thành hệ thống lý thuyết liên văn hóa, ngày càng được vận dụng nhiều trong nghiên cứu, phê bình văn học. Khi soi rọi các tác phẩm văn học dưới góc nhìn lý thuyết liên văn hóa, không chỉ phân tích, khám phá những biểu hiện về văn hóa và liên văn hóa trong nội tại văn bản, mà quan trọng hơn là mở rộng văn bản trong mối tương quan với ngữ cảnh, thời đại, trường tri thức, thiết chế quyền lực để thấy rõ vai trò của chủ thể sáng tạo và cộng đồng độc giả trong việc tạo sinh nghĩa cho văn bản.

2. Lý thuyết liên văn hóa là hệ thống lý thuyết mở và động. Dẫu hệ thống ấy đang được định hình, song chúng tôi vẫn nhận ra những mối quan tâm chung của các nhà nghiên cứu xoay quanh các chủ đề căn nền: sự đa dạng, sự bình đẳng, tính đối thoại, thông diễn học tương đồng. Khởi đi từ sự đa dạng của các nền văn hóa, lý thuyết liên văn hóa đi đến nhận thức quan trọng đó là các nền văn hóa và các thành tố

kiến tạo nên nó luôn ở trong vị thế bình đẳng trên sân chơi toàn cầu hóa. Ở đó không có sự hơn kém chỉ có sự khác biệt và bình đẳng. Điều này kéo theo tâm thế chấp nhận sự khác biệt để thấu hiểu, tôn trọng lẫn nhau của các quốc gia, cộng đồng. Và tính đối thoại như một hệ quả tất yếu khi nghiên cứu về liên văn hóa. Qua đối thoại, hàng loạt các vấn đề về văn hóa tiếp tục được đặt ra: đối thoại, bình đẳng, thông diễn học tương đồng nhằm mục đích hiểu biết, diễn giải các nền văn hóa, từ đó xác lập các cấu trúc tương đồng về văn hóa. Những phạm trù: sự đa dạng, sự bình đẳng, sự khác biệt, tính đối thoại, thông diễn học tương đồng... chính là cơ sở nền tảng để tạo khung cho lý thuyết liên văn hóa. Lý thuyết này thể hiện được tính khả dụng và phù hợp với đối tượng nghiên cứu là các tác phẩm mang tính chất liên văn hóa, cụ thể là tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại.

3. Văn học di dân ngày càng khẳng định vị thế trên bản đồ văn chương thế giới bằng các tác phẩm đặc sắc về chủ đề, tư tưởng, cảm hứng, lối viết. Văn học hải ngoại Việt Nam đương đại dù chưa thể cạnh tranh vị thế với văn học ở nước sở tại cũng như văn học trong nước, song ở phương diện nào đó, hiện tượng này đã khẳng định được sức hấp dẫn riêng, xác lập được vị thế riêng. Trong đó, các nhà văn nữ có những đóng góp quan trọng làm nên diện mạo và thành tựu của dòng văn học này. Với những nỗ lực phi thường, biến nghịch cảnh thành động lực, trải nghiệm cá nhân thành chất liệu, đặc tính giới thành lối viết, các tác giả nữ đã khẳng định được tiếng nói và màu sắc riêng biệt của mình. Bên cạnh sự tương đồng về chủ đề, cảm hứng, tư tưởng với các đồng nghiệp nam, những cây bút nữ đã chứng tỏ được lợi thế khác biệt trong hình thức biểu đạt, đặc biệt là trong lối viết. Dường như chỉ có họ, với niềm kiêu hãnh đan xen thân phận nữ giới mới có thể chuyển tải hết những vấn đề có tầm phổ quát không chỉ cho giới họ mà còn cho thân phận lưu vong. Các tác phẩm của nhà văn nữ thể hiện rõ nét tính chất liên văn hóa gắn chặt với những vấn đề riêng của họ. Nhận diện, khai thác, phân tích tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại từ góc nhìn lý thuyết liên văn hóa một lần nữa khẳng định những đóng góp không thể thay thế của các tác giả nữ trong tiến trình vận động,

phát triển của dòng văn học di dân nói riêng và văn học Việt Nam nói chung.

4. Thông qua thể giới hình tượng được các tác giả xây dựng gắn với những trải nghiệm cá nhân, người đọc thấy được thân phận lưu vong, tha hương, cùng với hàng loạt vấn đề mà cộng đồng người nhập cư phải đối diện. Không đơn thuần chỉ là những thách thức về đời sống vật chất, mà đó còn là những khó khăn, nhọc nhằn trong hành trình hội nhập văn hóa, quan trọng hơn cả là xác lập bản sắc cộng đồng và cá nhân giữa muôn vàn định kiến ăn sâu trong tiềm thức họ và mình. Thế nhưng bằng những nỗ lực, với những cách khác nhau, các nhân vật thể hiện sự quyết tâm/quyết liệt đối diện và đối thoại, nhằm xác lập nhân vị và sự hiện hữu trong - lúc - này và ở - đây. Dĩ nhiên, không phải nỗ lực nào cũng đem lại sự thỏa mãn nhưng ít ra, họ đã cảm nghiệm được sự tồn tại của mình, và ít nhiều trả lời được câu hỏi “ta là ai”, “ta từ đâu tới”, “ý nghĩa tồn tại của ta là gì”. Đó là hành trình kiếm tìm và xác lập bản ngã cá nhân của các nhân vật, đằng sau đó là bóng dáng của nhà văn. Từ phạm trù tính đối thoại và tương đồng, luận án tập trung khai thác, giải mã tính đối thoại giữa các giá trị văn hóa và tính tương đồng phổ quát của văn hóa. Sở dĩ các tác phẩm mang được tâm thế, tinh thần đối thoại bởi lẽ văn hóa dù đa dạng, khác biệt nhưng vẫn có nhiều điểm gặp ở do tính tương đồng phổ quát của nó. Ở bất kỳ quốc gia nào, thời đại nào, những giá trị nhân văn cao cả vẫn luôn được tôn vinh như là những giá trị cốt tủy kiến tạo gương mặt nhân loại. Văn hóa như một sợi dây kết nối, xóa bỏ định kiến, hận thù, khoảng cách, giới hạn, kéo con người xích lại gần nhau trong sự thấu hiểu, tôn trọng và chia sẻ. Ở khía cạnh này, tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại đã có sự gặp gỡ và hòa chung vào dòng chảy của văn học thế giới, dù vị thế của nó vẫn còn khiêm tốn so với sự phát triển của văn học thế giới.

5. Từ phương diện nghệ thuật, tính liên văn hóa trong tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại thể hiện rõ nét ở phương thức trần thuật, ngôn ngữ, giọng điệu. Có thể nói liên văn hóa không chỉ là nhận thức, tư duy, mà nó còn thấm thấu, khúc xạ vào trong các phương thức, phương tiện nghệ thuật biểu đạt về thế giới và con người. Trong tiểu

thuyết của các nhà văn nữ, người đọc dễ dàng nhận ra ưu thế vượt trội của lối tự thuật với cái tôi nội cảm, cùng với đó là điểm nhìn bên trong. Tác phẩm trở thành bản tự thuật tâm hồn, tiểu sự nội tâm với sự chảy tràn của dòng cảm xúc, ý nghĩ, tâm trạng. Điều này cũng gắn với đặc tính giới qua lối viết/trần thuật nữ giới. Những câu chuyện thu gọn trong cái nhìn và cách cảm của nữ giới trở nên gần gũi, thân thuộc, dễ sẻ chia và đồng cảm. Nhưng cũng từ đây, các câu chuyện được mở rộng ra những bình diện mới, bình diện con người với đầy đủ những trăn trở, khắc khoải, ưu tư về thân phận của mình. Đó không thể là tiếng nói to của dân đồng ca, mà chỉ có thể là tiếng nói thì thầm, đứt đoạn phản ánh phần nào tình thế lưu vong, bên lề của các nhà văn nữ. Điều này một lần nữa được khẳng định trong ngôn ngữ và giọng điệu của tác phẩm. Tính đối thoại và sự đa thanh trong giọng điệu với những sắc thái đa dạng mang đến những âm hưởng đa diết, khó trộn lẫn với văn chương của các đồng nghiệp nam cũng như văn chương của các dòng văn học chính thống, trung tâm. Ở phương diện nghệ thuật, tiểu thuyết của các nhà văn nữ đã có những tìm tòi, thể nghiệm để chuyển tải cảm thức và tư tưởng về thế giới và con người có chiều sâu.

6. Từ lý thuyết liên văn hóa, luận án của chúng tôi nỗ lực phá vỡ diện mạo của tiểu thuyết nữ hải ngoại Việt Nam đương đại, mở rộng ra là văn học hải ngoại Việt Nam. Trong bức tranh chung đó, chúng ta nhận thấy những nỗ lực khẳng định tiếng nói, vị thế của các cây bút nữ. Trên thực tế, tác phẩm của họ đã thể hiện được giá trị tư tưởng và giá trị nghệ thuật, đóng góp không nhỏ vào thành tựu chung của văn học Việt Nam đương đại. Mặc dù đã cố gắng xác lập khung lý thuyết và vận dụng vào các trường hợp cụ thể, nhưng luận án của chúng tôi không thể tránh khỏi những giới hạn nhất định. Một mặt, do lý thuyết liên văn hóa còn mới mẻ; mặt khác, việc bao quát thành tựu sáng tác của các nhà nữ trên nhiều quốc gia khác nhau là một điều không dễ dàng. Hi vọng, bằng việc nhận diện những giới hạn này, chúng tôi sẽ có thêm động lực để tiếp tục nghiên cứu ở các công trình sau. Trong đó, chúng tôi sẽ tập trung nghiên cứu về diễn ngôn gắn với các thiết chế quyền lực chi phối sự vận hành của các diễn ngôn văn hóa và liên văn hóa. Chúng tôi sẽ khai thác đặc tính của chủ thể diễn

ngôn, các hình thái diễn ngôn, sự dịch chuyển của diễn ngôn qua các giai đoạn, đặc biệt là ở mỗi nhà văn gắn với những tình thế và hoàn cảnh của họ. Đây sẽ là hướng mở để chúng tôi và những người nghiên cứu sau tiếp tục khai thác.

**HUE UNIVERSITY
UNIVERSITY OF EDUCATION**

LE THI BICH HANH

**CONTEMPORARY VIETNAMESE OVERSEAS WOMEN'S
NOVELS SEEN FROM INTERCULTURAL THEORY**

**Major: THEORY OF LITERATURE
Code: 9220120**

SUMMARY OF DOCTORAL THESIS IN LITERATURE

HUE, 2022

The project was completed at the Faculty of Literature,
University of Education, Hue University.

Scientific Supervisors:

1. Associate professor PhD. Tran Thi Sam
2. Associate professor PhD. Thai Phan Vang Anh

Reviewer 1:
.....

Reviewer 2:
.....

Reviewer 3:
.....

The thesis will be defended at Hue University's grading
Committee's, meeting:
..... hour..... day..... .. month.....year.....

The thesis can be found at the library:.....

INTRODUCTION

1. Reasons for choosing the topic

1.1. Intercultural is an important issue in the study of culture in general and literature in particular. Intercultural theory states that people of different races can live together in peace and harmony by tolerance, understanding and appreciation of characteristics of the other races.

1.2. In the development of Vietnamese literature, overseas literature has made great contributions with breakthroughs in many aspects, especially in the genre of novels written on the intercultural topic of female writers. In addition to exploring the painful realities being set in the present, the works written on the topic of interculturalism also show the efforts of writers in deciphering the cultural elements of peoples in interaction and dialogue with other cultures. It is important that the issue of conflict and agreement between cultures raised in the work is not the product of political purpose but is always associated with the deep reflections of the writers about the human condition, the essence of existence, the true meaning of life.

Stemming from the importance and novelty mentioned above, we chose the topic of contemporary Vietnamese overseas female novels from intercultural theory to study.

2. Subjects and scope of study

2.1. Research subjects: The topic's research subjects are intercultural nature in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels.

2.2. Scope of study: clarification of intercultural theory and the appearance of contemporary Vietnamese overseas female writers' novels; analyzing intercultural categories through novels of contemporary Vietnamese overseas female writers while affirming the intercultural nature of contemporary Vietnamese overseas female writers' novels from an artistic perspective.

Scope of survey: novels of contemporary Vietnamese overseas female writers such as Thuan, Hieu Constant, Le Ngoc Mai, Linda Le, Doan Minh Phuong, Le Minh Ha, Ly Lan, Le Thi Thám Van. In the invasive, intersectional trend of genres, our survey scope is also expanded to a number of non-fiction genres such as travel diaries,

memoirs, autobiographies ... At the same time, for a comparative look, we also refer to the works of authors with close connections to Vietnam such as Doan Bui, Phan Ha Anh, Phan Viet, Nuage Rose, Isabelle Muller ...

3. Theoretical basis and research methodology

3.1. Theoretical basis: We use intercultural theory to study the novels of contemporary Vietnamese overseas female writers, especially the categories: Diversity, Equality, Dialogue, Similar Herditiion.

3.2. Research method: Type method; Structural - system methods; Comparison method; Interdisciplinary method ...

4. Contributions of the thesis

- Providing a theoretical system of interculturalism as well as its meaning in globalization trends. In the current context in Vietnam, interculturalism is still a gap, initially, the thesis has proposed a theoretical model to apply literary research.

- The thesis has outlined the appearance of contemporary Vietnamese overseas female writers' novels.

- Identifying the characteristics of contemporary Vietnamese overseas female writers' novels from an intercultural perspective. From there, providing readers with a basic view of the intercultural nature associated with the need to perceive and reflect the reality of contemporary Vietnamese female writers' novels.

- Affirming the prospect of intercultural theory in the issue of opening up literary phenomena with a distinct identity of each country in the current period of international integration.

5. Thesis structure: In addition to the Opening, conclusions, References, Annexes, main contents of the thesis are presented in 4 Chapters:

Chapter 1: Overview of the research situation.

Chapter 2: Theories of intercultural theory and contemporary Overseas Vietnamese female writers' novels.

Chapter 3: Intercultural categories in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels.

Chapter 4: Intercultural nature in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels from an artistic perspective.

CHAPTER 1

OVERVIEW OF RESEARCH SITUATION

1.1. Intercultural theory research situation

1.1.1. The situation of studying intercultural theory abroad

- Ludwig Wittgenstein is an Austrian philosopher who acknowledges both views of cultural relativity and cultural universality.

- Geert Hofstede is a Dutch social psychologist who has worked on multidimensional cultural theory.

- Nicolas Journet is a French physician and researcher in Multiculturalism as a Modern Social Theory.

- Samuel P. Huntington is a prominent political scientist in the United States, best known globally for *The Clash of Civilizations*.

- Hans-Jürgen Lüsebrink, Saarbrücken University, Germany with the study *Of Concepts of "Culture" and "Intercultural"*. The approach to the problem of research on intercultural communication.

- Françoise Tétu de Labsade (editor) with *literature and intercultural dialogue*.

- François Cormier in his *Migration article and Blood Relations, from exile to generational transfer*.

- PhD Thesis *Speech and Intersubjectivity in Ghislain Nickaise Liambou's African-American Novel on Migration* (2015).

- Choe Hyundok - Ph.D., Director of the Korea Center for Research and Communication with the study of *Intercultural Philosophy: Concept and History*.

It can be said that intercultural is a matter of interest to foreign researchers. With our existing capabilities, we have tried to survey studies translated into Vietnamese while also finding and translating a number of other relevant studies to further expand our knowledge of intercultural theory abroad.

1.1.2. Intercultural theory research situation in the country

The situation of intercultural theory research in Vietnam is quite modest.

- Author Ho Si Quy - Professor, Dr of Philosophy with the article On the Point of View of Samuel P. Huntington, Cultural Dialogue or Civilised Clash.

- Author Nguyen Vu Hao in the article Intercultural Communication in the context of globalization: some philosophical issues.

- Author Nguyen Van Dung - former Head of French Project in Asia-Pacific of Franco Phonic University Agency, in the article Intercultural Approach in Teaching French Literature.

- Thai Kim Lan's article: Overview of the situation of intercultural philosophy: A self-defining experience.

- Author Tran Huyen Sam in the book Modern Western Novels and Approaches.

- Author Buu Nam in the work of Globalization and intercultural fiction trends in world literature.

- Author Thai Phan Vang Anh with The Intercultural nature In Contemporary Vietnamese Prose.

Each work addresses and exploits different issues of intercultural communication, intercultural nature in literature; But in general, all authors meet at the point of acknowledging the inevitability and necessity of intercultural thinking in the age of globalization. Interculturalism is an important condition if you want to integrate and develop while preventing cultural exclusion.

1.2. Contemporary Overseas Female Writers' Novel Research Situation in Vietnam

1.2.1. Research works on contemporary Overseas Vietnamese Female Writers' Novels Abroad

In the study of Vietnamese Literature abroad, the problems of the current development (Le Son translated), author A.A. Sokolov gave a fairly systematic, general view of the formation process, the trends of developing Vietnamese literature abroad. For each period the author outlines characteristics and writers representing each trend.

Nguyen Vy Khanh with A look back on 30 years of overseas literature, the author has commented: In general, overseas literature

has "geniuses" due to flattery, but there are also many authors and works that are very literary, very timely, very opportune, well-formed. Some other criticisms and researches:

In 2009, author Jean-Marie published an article of innovation and inequality about exile after *The Chinatown* by writer Thuan launched to the French public, the book was given special attention by the mainstream press.

Dr. Kim Thuy's thesis: *From migration writing to cross-cultural writing* by Marie-Hélène Urro, University of Ottawa, Canada addresses the issue: *From migration literature to intercultural literature and globalization*.

1.2.2. Domestic Works on contemporary Vietnamese overseas female writers' novels

Tran Le Hoa Tranh's *Immigrant Literature* survey is considered a fairly complete study of the appearance of Vietnamese female writers in the United States.

The 2016 Doctor of Philology thesis by Vu Thi Hanh, University of Social Sciences and Humanities - Hanoi National University: *Artistic thinking in the novels of some contemporary overseas female writers* has shown the imprint of artistic thinking of overseas female writers on the conceptual level, art icons, narrative methods. In the same view, we can take a look at a number of topics related to intercultural theory and contemporary Vietnamese overseas female writers novels in such works as: Master's thesis, or research article (Le Tu Anh, Ly Hoai Thu, etc). In general, the above studies focus on solving problems: the style of composition, outstanding features of the content and artistic sense of the authors, thereby generalizing the thorny issues of society and people such as war, migration, exile, human identity, loneliness, psychological crisis, etc.

Subconclusions

In this overview chapter, we focus on two important issues: the first is the situation of intercultural theory research abroad and in Vietnam; The second is the situation of studying Vietnamese overseas female writers' novels abroad and at home. In the first issue, we found

that, although intercultural theory emerged quite late, it reflected the inevitable trend of the times – associated with globalization and de-territorialization. This is an open, unconfided theoretical system that is receiving a lot of attention from scholars with different opinions. But in general, intercultural theory has increasingly made important contributions in identifying and deciphering contemporary cultural phenomena. In the second issue, we sketched a general picture of the situation of receiving Vietnamese overseas female writers' novels abroad as well as at home. Thereby, the effort for international integration is very strong as well as the spirit of engagement, commitment and innovation with a sense of democracy and responsibility of Vietnamese overseas female writers. In their work, the experimentation of new writings, the relationship between nationality and humanity are issues that are frequently and hotly posed. Because of that meaning, contemporary Vietnamese overseas female writers' novels need to have adequate attention, research and appreciation. In particular, with the differences in inspiration, composition circumstances, contemporary Vietnamese overseas female writers' novels when placed from an intercultural perspective will see more clearly the valuable contributions of the work, this is also the purpose that the thesis wants to achieve.

CHAPTER 2

INTERCULTURAL THEORY AND CONTEMPORARY OVERSEAS VIETNAMESE WOMEN'S NOVELS

2.1. Citing cultural and intercultural concepts

2.1.1. Cultural categories

Concepts of culture of countries: Germany - France - USA.

Definition of experts who study culture in the world (7 perspectives).

Introducing important definitions of culture in Vietnam (Vietnamese Dictionary, Tran Ngoc Them, Phan Ngoc, etc).

Cultural perspectives show that most researchers define interculturalism as an inevitable model of culture, and the world's conditions with the trend of integration and pull-back are almost the environment for intercultural value and significance promotion.

2.1.2. Introduction about Interculturalism

In our thesis, we synthesize the theories, perspectives and on that basis basic categories are selected to be the basis of research. The main content of intercultural theory is as follows:

- The process of exchange and transformation to enrich and develop a culture called intercultural. Interculturality creates mutual understanding between two types of dynamic cultural traditions: "indigenous culture" and "external culture".

- Categories of intercultural theory: *diversity, equality, dialogue, herding similarity.*

2.2. Vietnamese immigrant literature and novels of the intercultural nature of contemporary Vietnamese overseas female writers

2.2.1. Vietnamese immigrant literature

Immigrant literature is the literary line of writers who do not live in their own country. Today, the concept of immigrant literature has expanded greatly, crosscultural, transnational issues are strongly mentioned making the concept of migrant literature not only exile, lost species, but also a different place in the constant movement of the times.

Vietnamese literature abroad has been formed and developed in a long way and also achieved many achievements. As well as literary life in the country, the divergence of the stages of overseas literature is essential to be able to take an extensive view of the development of this literary region. By Sokolov's referencing divergence and further referencing Tran Le Hoa Tranh's divergence, we basically diverged the stages of development of Vietnamese overseas literature to be the basis for later analyses (this divergence is based on the view of groups of authors in context, the time of migration is the same and has outstanding compositions at the same time, specifically as follows:

- First period: from 1975 to 1980.
- First period: from 1981 to 1990.
- The first period: from 1991 to the present.

Immigrant writers at the same time contain their national culture, while also penetrating the culture of the host country to compose. In some cases, mainstream works can still be classified into both lines: local and national literature, the level here is no longer a matter of the language used to write but rather the issues they reflect in the work such as the origin, hometown, about the cultural collision of the two peoples.

Due to historical circumstances, the Vietnamese community residing around the world, with the cultural foundation of their homeland, mixed with another culture, has made a rich, diverse and intercultural literary line. Surveying about Vietnamese immigrant literature through the periods we see a clear division of two different ideological and artistic perspectives: on the one hand, the composition is oriented into the past with a sense of nostalgia, on the other side is oriented into the present with a sense of integration.

2.2.2. Intercultural nature in novels by contemporary Vietnamese overseas female writers

The majority of contemporary Vietnamese overseas female writers leave their homeland at a young age, their adaptability and integration posture into their new land are higher, so their connection with their homeland has a certain "loose".

Contemporary Vietnamese overseas female writers do not take war and past memories as the focus because they have little experience

as their father's generation, but the past still quietly returns to their minds, associated with the obsession with events. However, they have the deepest experience of the existences and consequences of the past in their present life. Their work is more about the experimentation of personal needs than representing a voice, a common identity.

Contemporary Vietnamese overseas female writers compose in many different languages. If writers write in Vietnamese, towards Vietnamese readers, they are expressing their love for Vietnamese - the national soul. If the authors compose in the native languages, it is an option to help writers integrate into the general flow of literature in their country of settlement and into world literature. However, whether composed in Vietnamese or the native language, the intersection of the soul of the homeland with the local culture is still the most prominent feature in the works. All of which is an expression of intercultural nature, an undeniable feature in the compositions of female writers abroad.

Subconclusions

In the chapter, the thesis focuses on intercultural theory at conceptual, historical, and fundamental categories. Interculturalism and intercultural theory are open issues with rich interpretations. Scholars in different fields of study have proposed the concept of interculturality that is both diverse and unified. The identification and clarification of the categories of intercultural theory such as diversity, equality, dialogue, herding similarity ... is an important basis for analyzing intercultural nature in literary phenomena. Also in this chapter, we identify the Vietnamese immigrant literature department, generalizing the periods of advocacy, development, analysis of the characteristics of this literary department. At the same time, we introduce some prominent faces from which to sketch the appearance of contemporary Overseas Vietnamese writers who are settling in France, Germany and the US with more than 30 novels, travel diaries, memoirs, autobiographies with intercultural elements. This is the basis for us to continue analyzing and interpreting specific manifestations in each literary phenomenon.

CHAPTER 3

CONTEMPORARY OVERSEAS VIETNAMESE WOMEN'S NOVELS VIEWED FROM INTERCULTURAL CATEGORIES

3.1. Contemporary Vietnamese overseas female writers' novels viewed from the category of diversity and equality

3.1.1. Cultural diversity - tragedy of microbiology culture

One of the content exploited by the writers simultaneously is a reflection of the dominant ideology of indigenous culture towards the culture of the immigrant minority. The dominant ideology leads to "xenophobia", discrimination, and racism in the heart of Western society. This is the discourse that was created during a long period of colonial states invading other countries.

Song ngam, Vu khong, Vuot song by Linda Le are full of details of the integration effort but they encounter racism, immigrants turn into entertainment, literary products of migrant writers are rejected and despised, etc.

Chinatown, Paris 11 thang 8, T mat tich by Thuan exposes the failed, disillusioned immigrant lives.

Reflecting on an underground, dark array of prosperous societies that are considered the center of light, of human civilization, Vietnamese overseas female writers have portrayed a polarized society full of injustices and absurdities. The characters, the identity of the people, tried to integrate in defiantly and blindly, and clearly, they paid the price as soon as they reached their goal or could not achieve the goal. They are lonely, lost in their quest for diversity, and in the end they are helpless and bitter and still have to be wild on the journey of seeking, the journey of harmony to reach that diversity.

3.1.2. Differences for Equality - Self-Esteem and Inclusion

Besides, a segment of the immigrant population has dared to use its differences as a tool to resist the infiltration and oppression of the dominant culture. Proving that culture is capable of integration and transformation, without intolerance, has the right to exist in parallel, the culture of each country has its own life and should be respected equally.

In *Chinatown*, Thuan has exploited ethnicity as a source of intense vitality for immigrants. Thuan's character uses that mental shield to be stronger in the face of challenges and difficulties in the guest land.

The character in Le Minh Ha's *Pho van gio* always takes recollections, memories as a source of comfort and spiritual encouragement in the midst of harsh life. At the same time, it blatantly challenges and deliberately goes against the rituals and norms of the Western way of life as a way to protest western culture.

The character Tien in Hieu Constant's *Doi du hoc* always sees the origins as still the only place to comfort the soul before the waves of life, before events, hurt feelings.

The work of contemporary Vietnamese overseas female writers reflects the consequences of the cultural impact. Thereby affirming that in a flat world, accepting diversity, differences, equality and dialogue is always a progressive, correct view, in line with the development of humanity. Recognizing it, Vietnamese people want to respect themselves, want to grow, want to be recognized, equal, they must adjust and make themselves and culture better every day.

3.2. Contemporary Vietnamese overseas female writers' novels viewed from the category of dialogue and similarities

3.2.1. Dialogue between cultural values

3.2.1.1. *Dialogue with the conception of the women's role.*

3.2.1.2. *Dialogue with the concept of name in family relations.*

3.2.1.3. *Dialogue with the concept of the individual in community values.*

3.2.2. Universal culture similarity

People of any age, race, geographical space, have similarities in nature, not only physiologically but also psychologically. That leads to universality.

Cultural similarities, in terms of origins, have helped people overcome many barriers of prejudice to understand each other, and from here forming relationships, mediating cultural differences, creating common, homonous voices.

The cultural universality in the work of overseas female writers expresses the desire to harmonize East-West culture, through building a character system: they marry, have children, actively integrate into life in the country. They come from different lands, although there are differences in ethnicity, religion, voice, history, culture... but they share, empathy with each other because of the misery of exile. On the other side, readers can also recognize the human spirit, the universal humanity of the natives. With kindness and kindness, they have helped, carried, shared and understood vietnamese exiles whenever they are in distress. This has created great friendships between people who are culturally different. From the exploitation of intercultural theoretical aspects of diversity - equality, dialogue - universality in the work of writers, the thesis generalizes the cultural hybrid associated with the sense of exile and the journey of seeking the ego of an exiled generation.

3.3. Contemporary Vietnamese overseas female writers' novels seen from the category of creation and ego affirmation

3.3.1. Cultural hybridization and sense of exile

The trend of globalization and territorialization is rising extremely strongly, affecting the lives of each individual, each community. For writers, stepping out into the world gives them a better chance of living, but they also face many challenges. The situation of living between borders, living across borders, makes writers always experience their own identity. The concept of hybrids throughout creative practices, greatly influences the elements in the artistic structure of the work. Behind it is the sense of exile, which is the marginalized status in the effort to trace and locate the personal identity. All this gives contemporary Vietnamese overseas female prose a color that is difficult to mix. Transcending all spiritual and cultural situations, writers are gradually asserting their place between borders and boundaries.

From the efforts of integration, "hybridization", there is still a sense of exile . Many true expressions of nostalgia for the countryside, the feeling of lack of friendship, lack of homeland are always permanent in the composition of most contemporary Overseas Vietnamese female writers.

3.3.2. *Ego-seeking journey*

Also from the identity and feeling of exile, migration, one gradually lose their personal identity, they carry the tragedy of "global citizens", diverse but lacking identity, integrate so much that they lose their "identity". In the work of the Vietnamese overseas female writers, the character is almost struggling, engrossing in the journey of losing - searching for their ego.

In *Chi con 4 ngày là hết thang Tu*, the story takes place in parallel two journeys, the journey to find the past of "him", so that he can live more meaningfully; and the journey to find her own being, to understand more about herself in the midst of a life of confusion and inernuation.

Va khi tro bui (Doan Minh Phuong) is also an An Mi's journey to find her ego. The silent, fierce inner journey, somewhat helped An Mi understand her being.

In *The Song ngam*, Van meets Ulma, two identities, two lives but the same "no father, who abandoned them". They find in each other both clear and dim memories of their roots.

For Lan Chi in *Tim trong noi nho* (Le Ngoc Mai), her own space for memories on the pages of the manuscript is the journey she pairs her nostalgia in different space and time. *Finding in nostalgia* is the journey she finds herself to name, to love and also to close the past, to open a new page of her life.

Phan Viet's journey in the *Bat hanh la mot tai san* is a major asset that is the journey to find the ego after the upheavals and misfortunes of life.

As writers break away from political guilt, the bitter obsessions of the past are when their work is closer to universal, human values. At the same time, exploiting to the end of their own experiences and trials in the guest land, the experience of the mind of the exile not only presents life outside the country in a real, touching, haunting way, but also expands the amplitude of reality that is imagined, seen from the inside.

Subconclusions

Diversity, differences, equality, dialogue, universal similarity of culture are the categories expressed by contemporary Vietnamese overseas female writers in their work. In Chapter 3, in each category, the imprint of intercultural elements is delved in the creative thinking and psychology of writers. This influence is most evident in the artistic elements that make up the text structure: subject systems, characters, spaces, discourses, and the institutions of power that govern... In addition, the thesis analyzes the trend of cultural hybridization and sense of exile as the highlight of Vietnamese overseas female writers' novels from intercultural theory. We will clearly see that the movement of the creative space is also the journey of tracing the ego, establishing identity, creating the mental history of the subject before the situation of all boundaries and boundaries is blurred.

CHAPTER 4

INTERCULTURAL EXPRESSION IN THE NOVELS BY CONTEMPORARY OVERSEAS VIETNAMESE WOMEN VIEWED FROM AN ARTISTIC POINT OF VIEW

4.1. Intercultural expression in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels seen from a narrative subject perspective

The narrative ego associated with the female gaze brings different creations. Because of that trait, when studying female writers, it would be flawed if we ignored their autobiographical works. In addition, the diversity and transformation of narrative subjects in the compositions of contemporary overseas female writers makes the problems of history, culture and people presented in many angles. It's not just whose own personal story, but the universal issues of humanity, identity in a constantly changing chaotic world. The intercultural nature of the work of Vietnamese overseas female writers also becomes deeper and more thorough.

4.2. Intercultural expression in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels viewed from the perspective of space and time

4.2.1. Spatial amplitude shift

Capital space, suburban space, homeland space. The three types of spatial amplitude featured in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels above make the works of writers more intercultural. These three types of amplitudes are converted into two spaces: homeland and local spaces. Thereby, the real space is the space of dreams, of ambition, of opportunity and also in that place where they stumble and face with disillusionment. They are brave enough to make the extremely arduous journey to the promised land, but they fall to the harsh test of exile.

4.2.2. Time dimension change

If the event time is the foundation for the character to open up the dimension of psychological time, the stream of consciousness,

plays an important role as a fulcrum for the character to reveal the whole of his life. Over time, the female narrative in the work of contemporary Vietnamese overseas female writers has become both gentle, deep and sharp and delicate. It is suitable for the complexity, sentimentality, confusion, polygamy characteristic of women. The intercultural element is also from here that is increasingly bold in the work of contemporary Vietnamese overseas female writers.

4.3. Intercultural expression in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels seen from a linguistic and tonal perspective

4.3.1. *Dialogue and hybridity in language*

4.3.1.1. *Cultural Dialogue Discourse*

The collision of East-West culture forms the principle of dialogue and equality, which is important to constitute the intercultural element in the composition of overseas female writers. Cultural dialogue discourse is also therefore thoroughly used by writers as a feature of intercultural work.

4.3.1.2. *Language Hybrid*

Vietnamese is the most common and earliest used property of Vietnamese writers abroad. However, living in a different culture, the language used by writers cannot be homogeneous, but always aims at hybridization, on the one hand in line with the age of globalization, on the other hand reflecting thinking, which is partly influenced by local culture and thinking.

4.3.2. *Polybaric in tone: Mocking, humorous, self-surging; philosophical voice, contemplation; passionate lyrical voice*

From a female perspective, contemporary overseas female writers have constructed their stories with a humorous or philosophical tone. Under the voices of dialogue with life, women are now related to pain, unhappiness but no less proud, strong. The status of exile has suffered, the status of the exiled woman is more and more miserable. Yet, through their works, we are all seen, heard, reflected on their resilience, strength, sharing, tolerance, love and sacrifice.

Subconclusions

It can be said that interculturality does not stop at awareness and thinking, but also penetrates and refracts into the artistic means and means of expression of the world and people. Cultural elements that are unconscious or conscious, hidden or publicly affect the writing of writers, especially for female writers. In this chapter, the thesis clarifies the interculturality in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels through typical aspects such as: narrative methods, language, tone ... All of these aspects in our analysis are associated with the expression of the intercultural nature of literature. Through each level, we not only see the efforts of female writers to explore and experience art, but also clarify the impact of cultural/intercultural factors to the choice of mentality and form of expression. Through the artistic tricks exploited by writers, the Western cultural picture appears to its true nature. It is a matter of cultural encroachment, cultural discrimination - a threat that can be enough to extinguish the feats of building a community of solidarity. This is not only the cultural story of any country but also an open question for the cultures of the world.

CONCLUSIONS

Globalization, as Thomas Friedman said, is shortening and "flattening" the world. The world is no longer bipolar or multipolar, i.e. no longer disymity or polycentricity, but only one plane. From here, a series of issues are raised, how to keep up with the trend, adapt to change, but still retain personal identity, community identity. Culture has become a center of the study of globalization. Cultural contacts, cultural exchanges, cultural dialogues, cultural diversity, cultural conflicts... Although it has been set up by researchers for a long time, with the new context, it is all more intense and urgent than ever. In the same context, the concept of interculturality appears.

1. Interculturalism refers to supporting cross-cultural dialogue and not accepting trends of self-segregation within cultures, instead promoting dialogue and interaction between cultures, creating harmony and equality between cultures, a multicultural society coexistes. From the perspective of philosophy - intercultural philosophy, the concept of interculturalism continues to be approached, expanded in the view of ethnography, anthropology, culture, and in particular, it is developed into an intercultural theoretical system, which is increasingly used in literary research and criticism. When illuminating literary works from the perspective of intercultural theory, not only analyze and explore cultural and intercultural manifestations within the text, but more importantly, expand the text in relation to context, age, knowledge field, the power institution to clearly see the role of the creative subject and the reader community in creating meaning for the text.

2. Intercultural theory means an open and dynamic theoretical system. Although the system is being shaped, we recognize the common concerns of researchers around the fundamental themes: diversity, equality, dialogue, and herding. Starting from the diversity of cultures, intercultural theory leads to the important realization that the cultures and their constituting components are always in an equal position in the context of globalization. There is no superior or inferior

just difference and equality. This leads to the attitude of acknowledging differences to understand and respect each other of countries and communities. And dialogue is an inevitable consequence of intercultural research. Through dialogue, a series of cultural issues continue to be raised: dialogue, equality, herding similarity for the purpose of understanding and interpreting cultures, thereby establishing similar culturally structures. Categories: diversity, equality, differences, dialogue, herding similarity are the foundation for creating a framework for intercultural theory. This theory demonstrates the availability and suitability of the research subjects are works of an intercultural nature, namely contemporary Overseas Vietnamese female novels.

3. Migrant literature has increasingly affirmed its position on the world literary map with special works on topics, thoughts, inspirations and writings. Although Contemporary Vietnamese overseas literature competes with literature of the host country as well as literature of the country, in some ways, this phenomenon has affirmed its own attractiveness, established its own position. In particular, female writers have made important contributions to the appearance and achievements of this literary line. With extraordinary efforts, turning adversity into motivation, personal experience into material, gender identity into writing style, female authors have affirmed their own distinct voices and colors. Besides sharing the similarities in topic, inspiration, and thought with male colleagues, female writers have demonstrated distinct advantages in the form of expression, especially in writing style. It seems that only they, with pride intertwined with female identity, can convey all the universal problems not only to their precepts but also to their exile. The works of female writers clearly showed the intercultural nature and closely tied to their own problems. Identifying, exploiting and analyzing contemporary Vietnamese overseas female writers' novels from the perspective of intercultural theory once again affirms the irreplaceable contributions of female authors in the process of advocacy and development of migrant literature in particular and Vietnamese literature in general.

4. Through the visual world built by the authors associated with personal experiences, readers see the status of exile, along with a series of problems faced by the immigrant community. Not only are there challenges of material life, but also challenges and difficulties in the journey of cultural integration, more importantly, establishing community and personal identity among the many prejudices ingrained in their subconsciousness. But by effort, in different ways, the characters show determination to face and dialogue, in order to establish the position at this time and at this place. Of course, not all efforts bring satisfaction, but at least they have experienced their existence, and more or less answered the question of "who am I," "where do I come from," "what is the meaning of our existence." It is the journey of finding and establishing the personal egos of the characters, behind which is the silhouette of the writers. From the category of dialogue and similarity, the thesis focuses on exploiting and deconstructing dialogue between cultural values and universal similarities of culture. The reason that the works carry the spirit of dialogue is because although the culture is diverse, different, it has its universal similarity. In any country, in any era, great humane values are always honored as the core values that make the face of human. Culture is like a bond, removing prejudice, hatred, distance, limits, pulling people together in understanding, respect and sharing. In this respect, contemporary Vietnamese overseas female writers' fictions encounter and integrate into the flow of world literature, although its position remains modest compared to the development of world literature.

5. From the artistic perspective, the interculturality in contemporary Vietnamese overseas female writers' novels is clearly expressed through the narrative style, language and tone. It can be said that interculturality is not only awareness, thinking, but it also penetrates and refracts into the ways and means of art of expression about the world and people. In the novels of female writers, it is easy for readers to recognize the superiority of autobiography with the introspective ego, along with the inner point of view. The work becomes a soul autobiography, an inner substance with the flow of

emotions, thoughts, moods. This is also associated with gender identity through female writing/narration. The stories that are reduced in the look and feelings of women become familiar, easy to share and have empathy. But also from here, the stories are expanded to new levels, human level with full concerns, worries, concerns about their own identity. It cannot be the loud voice of the choir, but can only be a whispering, broken voice that partly reflects the situation of exile, on the sidelines of female writers. This is once again confirmed in the language and tone of the work. Dialogue and multi-tone in tone with diverse nuances bring the skinny sound, difficult to mistake with the literature of male colleagues as well as the literature of the mainstream and central literary lines. In terms of art, the novels of female writers have explored and experimented to convey feelings and thoughts about the world and people in depth.

6. From intercultural theory, our thesis attempts to sketch the appearance of contemporary Vietnamese overseas female writers novels, expanding to be Vietnamese overseas literature. In that general picture, we see efforts to affirm the voice and position of female writers. In fact, their work has expressed the ideological value and artistic value, contributing in no small part to the overall achievements of contemporary Vietnamese literature. Despite our attempts to establish a theoretical framework and apply it to specific cases, our thesis cannot avoid certain limitations. On the one hand, because intercultural theory is new; On the other hand, covering the achievements of female composers across many different countries is not easy. Hopefully, by identifying these limitations, we will have more motivation to continue our future researches. In particular, we will focus on the study of discourse associated with the power institutions that govern the functioning of cultural and intercultural discourses. We will exploit the characteristics of discourse subjects, forms of discourse, the movement of discourse through stages, especially when each writer is associated with their own situations and circumstances. This will be an open direction for us and the following researchers to continue to explore.

**LIST OF SCIENTIFIC WORKS
PUBLISHED IN RELATION TO THESIS**

1. Le Thi Bich Hanh (2011). Feminism in composition by Elfriede Jelinek, Journal of Science, Hanoi University of Education, No. 2, Volume 56, 83-89.
2. Le Thi Bich Hanh (2017). Perspective of the narrative view and the issue of human tragedy in Elfriede Jelinek's The Piano Playing Girl novel, Proceedings of the National Scientific Conference of the Faculty of Philology, Hue University of Literature.
3. Le Thi Bich Hanh (2018). The issue of female sexuality in Elfriede Jelinek's The Piano Playing Girl novel, No. 6C (2018), Volume 127, Journal of The Humanities Of Hue University, 81-87.
4. Tran Thi Tram, Nguyen Van Hung, Le Thi Bich Hanh (2019). Women's passages in Tran Thuy Mai's novel "From The Queen Mother", National Scientific Conference: Literature and Gender, ISBN: 978-604-974-265-1.
5. Le Thi Bich Hanh (2021). Hybrid culture and sense of exile in contemporary Vietnamese overseas female prose, No. 6B (2021), Volume 30 of The Journal of Social Sciences and Humanities of Hue University.